

РЕЦЕНЗИЯ

**на научноизследователската и преподавателската дейност
на гл. ас. д-р Асен Иванов Асенов, единствен участник в конкурса
за „доцент” по направление 4.4. Науки за Земята (биогеография
и география на почвите), обявен в ДВ бр.80/14.10.2011 г.**

**Рецензент: проф. д-р Ангел Сергиев Велчев, София, ж.к. „Св.
Троица”, Бл. 367 А, вх. 1, ап. 24**

В обявения от СУ „Св. Климент Охридски” конкурс се е явил само един кандидат – гл. ас. д-р Асен Иванов Асенов. В конкурса той участва с 2 учебника, участие в 2 монографии, 31 научни статии и доклади и 3 издания на едно учебно пособие. Освен това е цитирана дисертация „Биоразнообразие на община Сатовча” с приложен към материалите по конкурса автореферат с цитирани 3 публикации по дисертационния труд за сведение. Към материалите по конкурса са приложени още 4 материала, публикувани за нуждите на средното училище. Тези материали не се рецензират, а се имат предвид само за сведение. Списъкът за участие в договорни теми и научно-популярните статии също не се рецензират.

От материалите, които приемам за участие в конкурса, 4 труда са в съавторство с рецензента. Те също не подлежат за рецензиране (това са 3.1.1.; 3.2.1; 3.2.2. и 3.3.17). Трябва да изтъкна, че от монографията 3.1.1. не се рецензират само разделите 5.2. и 5.3., останалите са обект на рецензиране.

В списъка са посочени 7 научноизследователски проекта, в които кандидатът участва като съизпълнител или ръководител и също са само за сведение.

Представените за рецензиране трудове се разделят както следва: 2 самостоятелни учебника за нуждите на ВУЗ; две колективни монографии, издания на Университетското издателство и на „Анубис“; 31 научни статии и доклади, отпечатани в престижни научни издания като „Годишник на Софийския университет” – кн.2 География, сп. „Почвознание и агрохимия”, изданието на ГГФ на английски език по случай Деня на Земята, сборници от научни конференции, юбилейни сборници и др. От тях 8 труда са публикувани на английски език. За рецензиране приемам и учебното ръководство, предназначено за кандидат-студенти, той като то пряко рефлектира към работата във ВУЗ.

I. Обща характеристика на научноизследователската, научно-учебната и педагогическата дейност на кандидата

По мое мнение в цялостната дейност на кандидата може да бъдат отделени две основни направления, без да може да се открие едно основно от тях. Това са научноизследователската и учебно-научната и преподавателската дейност.

Научните области, предмет на изследване, в които д-р Ас. Асенов работи, могат да бъдат групирани по следния начин:

1. Биогеография и фитоценология (основни научни и приложни аспекти на биогеографските изследвания в нашата страна. Теоретични аспекти на фитоценологията. Фитосоциоложки изследвания в определени части от страната. Биогеографски хорологизации на страната и Балканския полуостров. Биогеографски ресурси на определени територии).

2. Ландшафтознание (почвени характеристики, характеристика на видовия състав на растителността, антропогенно натоварване и изменение).

3. Ландшафтно-екологични изследвания и проблеми на устойчивото развитие (главни особености в характеристиките на някои фактори в природната среда, опазване на околната среда, проблеми на природоползването и измеренията на устойчивото развитие).

4. Извеждане на биогеографските проблеми на научна основа за образование и възпитание на подрастващото поколение в любов към природата, за нейното разумно използване, съхранение и опазване.

В научната и преподавателската си дейност гл. ас. д-р Асен Асенов може да се характеризира със следното:

1. В своите изследвания Асен Асенов съчетава изключителна трудоспособност и ефективна целенасоченост към решаването на важни проблеми, чрез прилагането на нови методики и средства;

2. Кандидатът има добри организаторски възможности за работа в колективи при изпълнение на важни и отговорни задачи. Това се потвърждава с участието му в разработка на договорни задачи и в експедиционни условия. Участието му в такива задачи е впечатляващо – 7 научноизследователски проекта;

3. Творчеството на кандидата се базира на задълбочена експериментаторска и анализаторска дейност;

4. Трудовете на Асенов имат ясна практическа насоченост и значителна част от тях са внедрени в учебния процес и стопанската дейност на обществото;

5. Има добре изразена педагогическа и популяризаторска дейност в подготовка на помагала за учениците и студентите и в разработването на учебници с монографичен характер.

II. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Извършеният внимателен анализ на частта от творчеството на кандидата, отнасяща се до неговата дейност като преподавател в сферата на образованието и възпитанието, включително и разработките непредставени за рецензиране, ми дават основание да формулирам неговите основни приноси в това направление:

На първо място съм длъжен да отбележа, че в продължение на дълги години Ас. Асенов полага много усилия и труд за подготовката и издаването на учебници и учебни помагала по преподаваните от него дисциплини. Нещо повече. Той издаде първите учебници по „Обща биогеография” и „Биогеография на България”, предназначени за обучението на студентите от специалностите География, История и география и Биология и география. В творческата си дейност създаде и учебно помагало за кандидат-студенти, разработи карти за обучението по география в средното училище. Неговите учебници и учебни помагала се характеризират с научност, академизъм и същевременно добра достъпност, като дават условия за добра подготовка на обучаващите се по разделите на биотата.

На второ място д-р Асенов осъществява значителна по обем работа за подготовка на студентите за теренно-полева дейност. Организира и подготвя работата на своите дипломанти за успешната им защита. Бил е научен ръководител на 16 дипломанти, придобили магистърска степен.

Гл. ас. д-р Асен Асенов си е изградил висок авторитет като преподавател и организатор на учебния процес сред студентите от факултета. В рамките на специалността е изнасял и изнася лекции и води упражнения по дисциплините Биогеография, Защитени природни обекти, Биогеография на България, Околна среда и природни ресурси, Управление на горските ресурси в България. За онагледяване и по-добро възприемане

на учебния материал А. Асенов се зае и разработи много добър учебен хербариум.

III. Основни научни и научно-приложни приноси на кандидата

Запознавайки се внимателно с представените трудове и документи за рецензиране, които представляват естествен резултат на научноизследователската дейност на кандидата, с убеденост мога да приема, че той е достатъчно добре изграден научен работник – изследовател и внедрител на нови идеи в развитието на биогеографията и ландшафтната екология, както и добър университетски преподавател. Научните му приноси могат да се групират по следния начин:

1. Има приноси в общобиогеографски план чрез доказване на съществуването на нов биом в нашата страна, наречен Лаврови гори и храсталаци (*Laurilignosa*) (2.1.1.) като част от тези гори в планетарен мащаб;

2. Прави сполучлива подялба на Балканския полуостров и България. Нашата страна в сегашните ѝ граници поделва на базата на метода на водещия фактор на 27 биогеографски единици, като обособява и акваториална Черноморска биогеографска провинция (2.1.2; 3.3.10; 3.3.11; 3.3.12).

3. Разработва твърде интересни теми в науката и чрез приложение на нова методика чрез т. нар. граничен екотон и чрез прилагане на коефициента на сходство детайлизира биогеографските граници между отделните регионални единици. Стига до подялба на биогеографските райони на отделни самостоятелни дялове и до определена интерпретация на дизюнктивните ареали на някои безгръбначни видове, обвързвайки ги със строго диференцирано географско пространство (3.3.13; 3.3.14);

4. Разработва редица фитоценологични и фитосоциологични проблеми, касаещи състава и закономерностите в разпространението на съобществата, а така също разработва и редица геоботанически карти, като

подчертава тяхната необходимост при фитосоциологичните изследвания (3.1.1.; 3.3.3.; 3.3.5; 3.3.6; 3.3.7; 3.3.9; 3.3.20; 6.4; 6.5);

5. Установява и описва определени хабитатни типове в планините Еловица, Осогово, Беласица, в долините на реките Доспат и Места и в някои части на Западна Стара планина. Разработва и идеи за разумно използване на определени територии за развитие на туризма, почивното дело, чрез създаване на защитени територии, вкл. и чрез създаване на международни погранични паркове (3.3.20; 3.3.23; 4.3; 4.6; 3.3.22; 3.3.21; 3.3.6);

6. Въвежда при йерархичните системи на биоразнообразието две нови системи: синтаксономично разнообразие и ландшафтно разнообразие, и по този начин обвързва по-добре биогеографските с ландшафтните изследвания (1.1; 3.3.26);

7. Разработва концепцията за „природния капитал“ като научна метафора и аргументира методологията за остойностяване на екосистемните услуги, като я експериментира в една административна единица чрез провеждане на анкета сред местното население. Доказва, че изследванията могат да се извършат не само по морфографски, но и по административни единици на общинско или регионално ниво (1.1.; 3.3.24; 3.3.25; 3.3.27).

IV. Значимост на приносите на кандидата за науката и практиката

От така извършения анализ на цялостната научна и научно-учебна продукция на кандидата и анализа на приносните моменти, формулирани от самия него, и от другите материали, представени към документите за рецензиране, може да се твърди за доказана значимост на неговите научни изследвания, по-голямата част от които са намерили и могат да намерят приложение в стопанската практика и при подготовката на кадри с висше образование.

Значителна част от научната продукция се отнася до актуални проблеми в областта на биогеографията, фитосоциологията, биоразнообразието и ландшафтната екология, което доказва по добър начин оригиналността на неговите творчески разработки.

Високото научно ниво на публикациите на Ас.Асенов се определя от прецизната му теренно-полева работа и камералната дейност. Трудовете му са високо оценени и са използвани от редица научни работници у нас и чужбина. Коректно е цитиран 3 пъти в чужбина и 68 пъти у нас. Индексирани са 4 публикации в чужбина и 25 пъти в библиографията на България. Неговите научни трудове са използвани и при разработка на дипломните работи на студентите и при подготовка на някои докторски дисертации.

V. Оценка в каква степен приносите на автора са негово дело

Преди всичко от личните ми впечатления и от анализа на цялостното научно творчество на кандидата мога да посоча, че преобладаващата част от научните му приноси и постижения са лично негово дело. В разработка на съвместните ни публикации мога да декларирам, че Ас. Асенов самостоятелно, с голямо усърдие решаваше поставените му задачи, което много добре може да проличи в колективните разработки. Това добре се вижда и от обстоятелството, че той участва в конкурса с 25 самостоятелни научни статии и доклади. Това убедително се доказва и от написаните от него два обемисти и пълнообхватни учебници за университета.

VI. Критични бележки и виждания по научното творчество на кандидата

Към научното творчество на кандидата и към някои постановки, развити от него, могат да се изкажат и някои съображения за бъдещата му работа.

1. На първо място ще взема отношение по извършването на геоботаническото картографиране. По разгледаните проблеми нямам забележки, но може да се изкаже пожелание за едно цялостно картиране и картографиране на определени биогеографски райони или пък разработка на цялостна обзорна карта на страната.

2. Мисля, че твърде пестеливо са разработени проблемите, касаещи въвеждането на новата методика за разглеждане на природните условия и ресурси при оценката на природния капитал и интерпретацията на екологичната революция, както и при разработка на проблемите на екосистемните услуги.

VII. Лични впечатления и становища по останалите страни от дейността на кандидата

От съвместната ни дейност в катедра „Ландшафтознание и опазване на природната среда” и от впечатленията ми за неговата педагогическа дейност мога убедено да подчертая голямата работоспособност и отговорност на д-р Ас. Асенов при изпълнение на поетите задачи в колективите, с които е работил. Характерна е неговата прецизност при полевата работа при събирането на проби и теренни описания и голямата му настойчивост за създаване на солидна база за онагледяване на учебния процес. За него е присъща много добра комуникативност и при педагогическата дейност, стремеж за използване на съвременни прийоми при работа с дипломантите си и др.

Заклучение

Като имам предвид сериозните научни и приложни приноси, тяхната значимост за науката и практиката, оригиналността на творческите му постижения, а така също и разностранната му педагогическа дейност в подготовката на бъдещите специалисти, убедено мога да твърдя, че те представят гл. ас. д-р Асен Асенов като един напълно изграден научен работник.

Всичко това ми дава основание да твърдя, че кандидатът отговаря напълно на изискването на Закона за развитие на академичния състав и на правилниците за неговото приложение. Поради тази причина предлагам с пълно вътрешно убеждение на почитаемото жури и членовете на Научния съвет при Геолого-географския факултет да бъде присъдено научното звание „доцент” на гл.ас. д-р Асен Иванов Асенов по научно направление 4.4. Науки за Земята (биогеография и география на почвите).

17.01.2012 г.
С о ф и я

Рецензент:

(проф.д-р Ангел Велчев)